

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

«Затверджую»

Завідувач кафедри

 / Євген Перегуда /

30 червня 2023 р.

Розробник силябуса

 / Валентина Згурська /

СИЛАБУС

Політичні системи та режими сучасності

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ9
2) Навчальний рік: 2023/2024
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 Політологія ОП «Політичний менеджмент»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: 4 (денна), 5 (заочна)
9) Контактні дані викладача: Згурська Валентина Леонідівна кандидат політичних наук, доцент Профіль на сайті: http://surl.li/fkked e-mail: zgurska.vl@knuba.edu.ua
10) Мова викладання: Українська
11) Пререквізити: «Неоінституціоналізм та сучасні політичні інститути в сфері державної влади»
12) Мета курсу: формування у студентів об'єктивного уявлення про характерні риси та специфічні особливості політичних систем та режимів сучасності та критерії, що визначають їхню належність до одного з трьох типів; розгляд основних напрямів і тенденцій розвитку відповідних політичних систем та режимів; розкриття особливостей переходу від одного типу політичної системи та режиму до іншого; дослідження демократії, авторитаризму і тоталітаризму як явищ, характерних для сучасної епохи.

13) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
2	ПРН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних, ідеологічних контекстах.	Проміжний та підсумковий контроль (залік, захист індивідуальної роботи)	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК СК02 СК03 СК05 СК06 ДСК01

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури

Кафедра

Політичних наук і права

3	ПРН 12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, влади та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Проміжний та підсумковий контроль (залік, захист індивідуальної роботи)	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК06 СК02 СК03 СК05 ДСК01
4	ПРН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Проміжний та підсумковий контроль (залік, захист індивідуальної роботи)	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК06 СК02 СК03 СК06 ДСК01
5	ДПРН1. Вміти готувати пропозиції стосовно розгляду, ухвалення і утіленням життя політичних рішень.	Проміжний та підсумковий контроль (залік, захист індивідуальної роботи)	Лекції, практичні заняття та самостійна робота	ІК ЗК06 СК02 СК03 СК05 СК06 ДСК01

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторн і заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумков ого контролю
денна	50	50	-	80	Іспит
заочна	10	22		148	Іспит

Сума годин:

180

Загальна кількість кредитів ECTS

6,0

Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:

Денна 100(3,33)

Заочна 32 (1,07)

15) Зміст курсу

Тематика лекцій та практичних занять

МОДУЛЬ 1. Політичні системи сучасності: становлення, функціонування, динаміка.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади та особливості політичної системи суспільства.

Тема 1. Місце системного аналізу політики в науці (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 2. Аналіз сучасних теорій політичних систем (Л 6 год; ПЗ 6 год.)

Тема 3. Сутність, структура та функції політичної системи (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 4. Типологія політичних систем (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 5. Становлення, сучасний стан та характерні особливості політичних систем Західної Європи (Л 10 год; ПЗ 8 год.)

Тема 6. Становлення та сучасний стан політичної системи США (Л 4 год; ПЗ 4 год.)

Тема 7. Становлення та сучасний стан авторитарних політичних систем росії та білорусі (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 8. Політична системи України (Л 4 год; ПЗ 6 год.)

МОДУЛЬ 2. Політичні режими сучасності: еволюція, механізм функціонування, трансформація.

Змістовий модуль 2. Політичні режими: визначення понять, характеристика та типологія.

Тема 9. Політичний режим: визначення та теоретико-методологічні засади (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 10. Типологія політичних режимів: суть і методи (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 11. Тоталітаризм: витоки та сучасність (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 12. Авторитаризм як політичний режим (Л 2 год; ПЗ 2 год.)

Тема 13. Демократичний політичний режим (Л 4 год; ПЗ 4 год.)

Тема 14. Особливості транзиту та трансформації демократії (Л 4 год; ПЗ 4 год.)

Тема 15. Гібридні політичні режими (Л 2 год; ПЗ 2 год.).

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

Теми індивідуальних завдань та контрольних робіт (на вибір студентів)

1. Поняття і критерії типологізації політичних систем.
2. Порівняльний аналіз політичних систем.
3. Типологія політичних систем.
4. Поняття політичної системи суспільства та її особливості.
5. Концепція правової держави: принципи та ознаки.
6. Концепція соціальної держави.
Ідеологічні інтерпретації соціальної держави.
7. Суть та основні ознаки тоталітаризму.
8. Тоталітаризм: реальність та концепції.
9. Авторитарні режими та їх різновиди.
10. Історичні та сучасні форми диктатури.
11. Різновиди авторитаризму: конкурентна олігархія,
популістський(мобілізаційний) режим та неототалітарний політ. режим.
12. Основні принципи та ознаки демократичного політичного режиму.
13. Елітаристська та плюралістична теорії демократії.
14. Теорія поліархії Р.Даля.
15. Партисипаторна теорія демократії.
16. Моделі демократії А.Лейпхарта.
17. Класичні та сучасні теорії політичної системи.
18. Динаміка режиму і проблема політичного переходу.
19. Політична система та політичний режим сучасної України.
20. Основні сучасні політичні режими.
21. Політична система США.
22. Політичні системи країн Західної Європи.
23. Політична система України в умовах воєнного стану та перспективи післявоєнної трансформації.
24. Політичні системи країн Центрально-Східної Європи.
25. Політичні системи та режими провідних азіатських країн.

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

16) Основна література:

Підручники

Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.

Навчальні посібники

Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: навч.посіб. К.:АМУПП, 2000. 200 с.

Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 346 с.

Кириченко В.М., Кириченко Ю.В., Соколенко Ю.М. Політико-правова система України. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 304 с.

Латигіна Н.А., Гусева Н.Ю., Ліпін М.В. Політичні режими : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 232 с.

Литвин В.С. Політичні режими сучасності :інституційні та процесуальні виміри аналізу: навч. посібник. Львів :ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 632 с.

Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П. Система державного управління: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 288 с.

Мадіссон В.В., Кадлубович Т.І., Черняк Д.С., Пархоменко Н.В. Політична система сучасного суспільства: навчальний посібник. К. : КНУТД, 2015. 229 с.

Політико-правова система України: курс лекцій: навчальний посібник / За заг.ред. В.М. Кириченка. Запоріжжя :ЗНТУ,2016.204с.

Шабанов М. О. Сучасні політичні режими: концептуальні засади та практичний вимір : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 142 с.

Конспекти та тексти лекцій

Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 218 с.

Панібудьласка В.Ф., Перегуда Є.В., Рижко Н.І., Стеценко С.В., Оксюковський П.П. Політологія: Політичні системи в умовах демократизації. Тексти лекцій. К.: КНУБА, 2008. 104 с.

Методичні рекомендації

Політичні системи та режими сучасності. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Уклад. В.Л. Згурська та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, ФОП Шпак В.Б., 2020.

Словники, довідники

Політична енциклопедія. Редкол.:Ю. Левенець (гол.), Ю. Шаповал (заст.гол.) та ін.К.: Парламентське видавництво, 2011.808 с.

Хрестоматії

Демократія: антологія. Упоряд. О.Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2005. Ч.IV.XXVIII+1108 с.

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

17) Додаткові джерела:

- Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.
- Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? К.: Наш формат, 2016. 682 с.
- Арендт Х. Джерела тоталітаризму. К.: Дух і літера, 2002. 539 с.
- Бабкіна О. Демократичні трансформації українського суспільства. Віче. 2007. № 13. С. 25-29.
- Баран В. Теорія тоталітаризму : генеза і сутність. *Сучасність*. 1996. № 9. С. 57-66.
- Белл Д. Китайська модель: політична меритократія на межі демократії. Пер. з англ. О. Дем'янчук. К.: Наш формат, 2017. 309 с.
- Бжезінський З. Велика шахівниця. Х.: Фабула, 2019. 287 с.
- Вонсович С.Г. Дискурс тоталітаризму (політологічний аспект): монографія. К.: ПП Мошак М.І, 2008. 199 с.
- Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Пер. з англ. Н. Климчук. Львів: Кальварія, 2006. 474 с.
- Дем'яненко Б. Три моделі тоталітаризму. Порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму. К.: Нелень, 2000. 253 с.
- Дмитренко М. Цивілізаційні виклики сучасності в контексті концепції перевлаштування світу. *Політичні дослідження*. 2021. №2. URL: <https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Dmytrenko.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).
- Долженков О.О. Тоталітаризм в Україні: проблеми формування та трансформації. О.: Одес. ін-т внутр. справ. 2000. 194 с.
- Єпур М.В. Транзитний демократичний політичний режим як феномен ХХІ століття. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). №1. С. 20-25. URL: http://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/1_2020/6.pdf (дата звернення: 01.06.2023).
- Згурська В.Л. Інституціоналізація як необхідний елемент розвитку суспільних рухів. *Держава і право*, 2014. С. 307- 314.
- Згурська В.Л. Закон України “Про громадські об'єднання”: наближення до європейських стандартів. *Сучасна українська політика*. 2012. № 26. С.98-103.
- Згурська В.Л. Роль громадянського суспільства в процесах демократизації. *Держава і право*. 2011. С.317-322.
- Зеленько Г. Кризи політичного розвитку в Україні: причини та зміст. *Політичні дослідження*. 2021. №2. URL: <https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zelenko.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).
- Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Н. Регіональні політичні режими в Україні : підстави формування, специфіка функціонування, особливості трансформації. К., 2018. 247 с.
- Кіссінджер Г. Світовий порядок. К.: Наш формат, 2017. 416 с.
- Курілло В. Є. Поділ понять «політична система» і «політичний режим» в підходах та визначеннях. *«Могилянські читання – 2018»: ХХІ Всеукраїнська науково-метод. конф.* Миколаїв, 12–17 листоп. 2018 р. [Збірник тез]. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. С. 5–7.
- Курілло В. Є. Щодо типологізації політичних систем суспільства. *Сучасна українська політика*. Політики та політологи про неї. Вип. 11. Миколаїв., К., 2007. С.187-196.
- Латигіна Н.А. Демократія : реалії versus утопії. К.: Київ. нац. торг.- економ. ун-т, 2008. 400 с.
- Латигіна Н.А. Основні критерії, принципи та рівні здійснення демократії. *Політичний менеджмент*. 2009. № 3. С.81-91.
- Мацієвський Ю.В. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991- 2014). Чернівці: Книги -ХХІ, 2016. 552 с.
- Основи демократії. За ред. А. Колодій. К.: Астролябія, 2009. 832 с.
- Перегуда Є.В. Виконавча влада України: політико-правові аспекти модернізації: монографія. Київ: Логос, 2013. 408с.
- Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія. За заг. ред. д.і.н., проф. А.І.Кудряченка. Київ: НІСД, 2007. 396 с.
- Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у двох томах. За ред. О.В. Скрипнюка; Нац.акад. правових наук України. Київ: Логос, 2010.
- Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності. Київ: Ніка- Центр, 2008. 986 с.
- Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. За ред. Ф. М. Рудича. К., 2002.
- Політологія у схемах, таблицях, визначеннях. За ред. І. Дзюбка та ін. К., 1999.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. К.: 1994. 361 с.

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури

Кафедра

Політичних наук і права

Порівняльна політика: основні політичні системи сучасного світу. За ред. В.Бакірова, М.Сазонова; Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна. Харків: 2008. 574 с.

Проблеми модернізації політичних систем сучасності: монографія. За заг. ред. Л.М. Герасіної, О.Г.Данильїна, М.І. Панова та ін. Харків: Право, 2008. 320 с.

Пояркова Т.К. Кризовий синдром модернізації незалежної України: причини виникнення та засоби подолання: моногр. Суми: Університетська книга, 2015. 351 с.

Приходько С.М., Ільченко А.М., Макарець С.В. Політична система України у контексті багатокомпонентних класифікацій. *Політикус*. 2021. №5. URL:<http://politicus.od.ua/5-2021/11.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).

Романюк О. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 386 с.

Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. К.: Видавничий дім КМА, 2020. 436с.

Скрутон Р. Консерватизм. Запрошення до великої традиції. К.: Наш формат, 2022. 176 с.

Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка. Львів: Човен, 2020. 375 с.

Снайдер Т., Круг Н. Про тиранію. Двадцять уроків ХХ століття. Львів:Човен,2022.

Скрипнюк О.В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). К.: Логос, 2006. 368 с.

Токвіль А. Про демократію в Америці. К.: Всесвіт,1999. 590 с.

Требін М. П. Політичний режим як детермінанта рівня правової культури. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3265/1/Trebin_113.pdf (дата звернення: 01.06.2023).

Фісун О. Динаміка політичного режиму в Україні (прогнозований аспект). Х.: Золоті сторінки, 2011. 116 с.

Фісун О. Типологія політичних систем. *Політичний менеджмент*. 2005. № 5. С.39-50.

Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Київ: Наш формат, 2019. 286 с.

Харарі Н. 21 урок для ХХІ століття. К.: BooKChef, 2018. 394 с.

Шаповал В. Державний лад країн світу. К.: Український центр правничих студій, 1999. 320 с.

Bunce V., McFaul M., Stoner-Weiss K. Democracy and authoritarianism in the postcommunist world. Cambridge, New York: Cambridge University Press. 2010. 347 p.

Deutsch K. The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control. New York: Free Press.1963. Pp. 316.

Comparative Politics Today: A World View. Ed. G. Bingham Powell, Jr., Russell J. Dalton, Kaare Strom. N.Y.: Pearson Education, 2015. 752 p.

Nyirkos Tamas. The Tyranny of the Majority. History, Concepts, and Challenges. Routledge, 2018. 160 p.

Parsons T. Social system and evolution of the action theory. N.Y.: Free Press, 1977. Pp. 420.

Ruben V.General System Theory.Interdisciplinary Approaches to Human Communication. N.Y.,2017 173 p.

Інформаційні ресурси

Українська асоціація політичної науки. URL: <https://polityka.jimdo.com> (дата звернення: 01.06.2023).

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2023).

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <http://library.knuba.edu.ua/> (дата звернення: 01.06.2023).

Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка. URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 01.06.2023).

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: org2.knuba.edu.ua (дата звернення: 01.06.2023).

Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua> (дата звернення: 01.06.2023).

Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua/library> (дата звернення: 01.06.2023).

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання		Індивідуальне завдання	Іспит	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2			
20	20	30	30	100

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка
-------------------------------------	--	----------

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра
Політичних наук і права

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

Умовою допуску до здачі заліку є захист індивідуальної роботи та відвідування лекційних занять. З поважної причини (хвороба чи інші обставини непереборної сили) відвідування лекційних занять може бути замінено на виконання реферату за темою лекційного заняття для врахування балів у підсумковому контролі.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2930>